

Ratanakirissä vietettiin Alkuperäiskansojen Päivää 25.8. Osana päivän juhlallisuuksista oli paraati Banlung-kaupungin keskustan läpi – kulkuetta johti tampuan musiikkiryhmä perinteisissä vaatteissa. (Kuva ICC-iBCDE.)

Emma Holmström

Ratanakiri, Kambodzha

28.10.2016

Rakkaat ystävät,

Tervehdys täältä Ratanakirin sadekaudesta sinne Suomen syksyn sateisiin. Tosin täällä luonto viheriö kun vettä tulee. Omassa puutarhassani katsoin totuutta silmiin ja delegoin ruohonleikkuvastuun naapurin tädin lehmälaumalle.

Työyhteisömme iBCDE-hankkeessa jatkamme työtämme vähemmistökansojen oikeuksien turvaamiseksi. Työmme on monialaista – omaan osaamiseemme kuuluu muun muassa äidinkielen lukutaito-opetus, ympäristö- ja ruokaturvatyö, ja vesi- ja sanitaatiotyö. Toimintaperiaatteemme on, että vastaamme yhteisöjen pyynnöstä heidän tarpeisiinsa, ja jos omasta hankkeesta ei löydy tarvittavaa osaamista, autamme heitä saavuttamaan tarvitsemansa palvelut ja avun.

Työntekijämme kohtaavat monesti vaikeita asioita. Meitä kaikkia on erityisesti koskettanut

nyt esille tullut tapaus. Kohde- ja yhteistyökylästä on löytynyt kuusi ihmistä jotka sairastavat lepra.

Kambodzha on nopeasti kehittyvä maa. Monet asiat eivät kuitenkaan vielä toimi kuten kehittyneemmissä maissa. Erityisesti Ratanakirissä ja Mondulkirissä tilanne on muuta Kambodzhaa huonommin. Yksi syy on etäisyys Phnom Penhistä, mutta suuri merkitys on myös sillä, että enemmistö ihmisistä täällä kuuluu alkuperäiskansoihin. Monet heistä eivät ole käyneet koulua eivätkä puhu valtakieltä. Heitä syrjitään, eivätkä heidän oikeutensa toteudu.

Tänä vuonna hankkeeseemme palasi uusiin työtehtäviin Nung Soneang, eli James, kuten häntä kutsutaan. Oltuaan hankkeessamme töissä jo useita vuosia, James lähti viime vuonna opiskelemaan perusterveydenhoitoa. Koulutuksen jälkeen hän sai kutsun palata hankkeeseemme Ratanakiriin. Iloksenne hän halusi jatkaa iBCDE-hankkeessa, vaikka sai työtarjoja muualtakin.

James on jo pystynyt hyödyntämään uutta tietoansa kylissä käydessään. Hän löysi lepratartunnan saaneita ihmisiä ja pystyi

tuomaan heille avun jota he itse eivät pystyneet uskaltaneet ja osanneet hakea.

Lepra (tai spitaali) on suomalaiselle ehkä lähinnä Raamatusta tuttu, ja minunkin ensimmäinen reaktioni, kun kuulin asiasta, oli hämmennys – eihän lepraa enää ole? Miten noin monta ihmistä on saanut tartunnan? Vastaus alkoi valjeta, kun aloimme selvittää, miten tartunnan saaneita voisi auttaa ja kun saimme lisää tietoa Jamesilta.

Eräällä kyläkäynnillä James kuuli ihmisten keskustelevan naapurista, joka oli menettänyt varpaita - heidän mielestään hän sairasti lepraa. James kävi tapaamassa kyseistä henkilöä. Tutkittuaan hänen oireensa, James lähetti yhteenvedon paikalliseen terveyskeskukseen sekä läänin terveystoimistoille. Jamesin epäily vahvistettiin – kyseessä oli lepratartunta. Ensimmäisen tapauksen jälkeen löytyi lyhyessä ajassa kuusi muuta mahdollista tapausta.

Lepra on bakteerin levittämä krooninen sairaus, joka aiheuttaa epämuodostumia iholle ja muualle kehoon ja vahingoittaa hermostoa. Lepran tarttumiskyky on hyvin heikko – toisin kuin yleensä uskotaan. Sitä esiintyy tai on esiintynyt ympäri maailman, ja joka paikassa siihen liittyy pelkoa ja vahingollisia uskomuksia. Suurimmasta osasta maailmaa se on jo saatu kuriin. Kambodža kuuluu Maailman Terveysjärjestön ohjelmaan ja lepran hoidon pitäisi olla ilmaista kaikille sairaille. Näin ei kuitenkaan ole Ratanakirissä. Kun aloimme etsiä apua läänin terveystoimistoilta, ensimmäinen vastaus oli, että kansallinen hoito-ohjelma ei toimi Ratanakirissä ja lähilääneissä. Ratanakirissä ei lepran hoitoon koulutettuja työntekijöitä ollut ollut kahteen vuoteen.

Pääkaupungissa Phnom Penhissä on sairaala, jossa lepratartunnan saaneet saavat ilmaisen hoidon. Se on hyvä asia. Se mahdollisuus on kuitenkin savuttamattomissa Ratanakirin ja Mondulkinin läänien syrjäisten pienten kylien asukkaille, jos joku ei aja heidän asiaansa.

Moni asia estää heidän hoitoon pääsemisensä. Matkustus pääkaupunkiin maksaa noin 35 euroa. Meistä se tuntuu pieneltä summalta asian tärkeyteen verrattuna, mutta se on iso raha sairaalle ihmiselle, jonka elanto perustuu omavaraisviljelyyn. Se on myös pelottavaa kielitaidottomille ihmisille, joita syrjitään ja kohdellaan kaltoin. James kertoo, että perinteinen ja yhä vallalla oleva käsitys on, että pahat henget aiheuttavat lepran. Taudista kärsiviä syrjitään. Sukulaiset ja naapurit alkavat hylkiä ihmisiä, kun näkevät oireita joita yhdistetään lepraan - kun tauti on edennyt niin pitkälle, että he menettävät sormia ja kynsiä. Heidät ajetaan elämään perheen ulkopuolelle omaan erilliseen taloon. Aikaisemmin lepratartunnan saaneet ajettiin pois kylästä. Tämä syrjintä tarkoittaa, että lepratartunnan

saanut henkilö ei voi turvautua yhteisönsä turvaverkkoon samalla lailla kuin muut ihmiset – se tekee heille vielä hankalammaksi löytää tarvittava tuki ja raha.

James tutkimassa mahdollisesti lepratartunnan saanutta nuorta naista. Lepra vaikuttaa hermostoon, ja tekee ihon tunnottomaksi. (Kuva ICC- iBCDE).

Jamesin mukaan moni nyt ”löytyneistä” ihmisistä ei tiennyt (tai ei halunnut uskoa) sairastavansa lepraa ennen kuin oireet olivat täysin selvät. Osa heistä on menettänyt varpaita tai sormia. Vaikka he tiesivät, että tauti voidaan nykyään parantaa, he eivät tieneet miten, tai mistä apua saisi. Kylätason terveyskeskuksissa ei ole asiantuntevia työntekijöitä diagnoosiin ja lääkitykseen.

iBCDE hanke sai rahalahjoituksen sairaalamatkaa varten. Kun aloimme järjestää kyytiä Phnom Penhiin, törmäsimme uuteen ongelmaan. Ei löytynyt autoa. Phnom Penhin matka hoituu yleensä 20 hengen pikkubussilla. Niiden omistajat ovat yksityisyrittäjiä – ja heidän joukostaan ei löytynyt ketään, joka olisi ottanut lepratartunnan saaneita ihmisiä kyytiinsä.

Asiaa eri tahoilla hoitaessaan James oli yhteydessä erikoislääkäriin Phnom Penhissä. Hän on koko maan tasolla asiantuntija, ja oli juuri, vain viikkoja sitten, kouluttanut ryhmän erikoissairaanhoidtajia tarttuvista taudeista,

mukaan lukien lepra. Hän muisti, että ryhmässä oli myös osallistuja Ratanakiristä. Näin James onnistui löytämään erikoissairaanhoidajan täältä Ratanakiristä. Hän lähti työntekijöidemme mukaan kylään tapaamaan lepratartunnan saaneita.

Phnom Penhin lääkärin suosituksesta hoito päätettiin tehdä Ratanakirissä. Lääkäri määräsi ja lähetti lääkityksen Ratanakiriin. Hoito on nyt aloitettu viidelle diagnosoidulle leprapotilaalle. Asia näyttäisi saaneen hyvän lopun, matkustus olisi ollut oma pelon aiheensa.

James seuraa potilaiden edistystä, ja jos käy ilmi, että heidän hoitonsa ei onnistukaan kylätasolla, järjestämme matkan. Nyt olemme kuulleet että he ovat iloisia ja toiveikkaita tulevaisuutensa suhteen. Seuranta tarvitaan siksikin, että aliravitsemuksen vuoksi heidän kuntonsa on heikko. Heille on nyt järjestetty ruoka-apua. Pysyvemmän ratkaisun löytämiseksi olemme keskustelleet erään terveysalan järjestön kanssa, joka tukee tuberkuloosia sairastavia henkilöitä sekä lääkinnällä että ruoka-avulla. He ehkä ottavat myös lepratartunnan saaneet ihmiset tukensa piiriin. Ruoka-avun lisäksi muutakin apua tullaan tarvitsemaan, esimerkiksi proteeseja ja erikoisjalkineita.

Oletettavaa on, että lepratartuntoja on lisää. Lepran itämisaika on pitkä, ja kaikki tartunnan saaneet eivät mahdollisesti vielä oireile. Kotikäyntien yhteydessä James seuraa myös tartunnan saaneiden lähipiiriä ja perheen jäseniä. Hän epäilee, että jo varmistuneiden lepratartuntojen lisäksi löytyy vielä lisää tartuntoja. Nyt kuitenkin olemme valmistautuneita, ja pystymme auttamaan ennen kuin tauti etenee niin pitkälle että se aiheuttaa pysyviä vammoja.

Kehittyvissä maissa on vielä valtavat haasteet, mutta monesti unohtuu kuinka paljon on jo saavutettu. Kun Suomessa leikataan kehitysyhteistyövaroja, ja julkisessa keskustelussa

nostaa päätään ajatus, että kehitysyhteistyö on ollut tuloksetonta, on ehkä kysymys tästä unohduksesta.

Tässäkin tapauksessa isoja asioita on jo tapahtunut, monien eri toimijoiden työn tuloksena. Maailman terveysjärjestö takaa ilmaisen hoidon lepraa sairastaville. Phnom Penhistä löytyy sairaala, jossa saa hoidon, ylläpidon hoidon ajaksi, ja fysioterapiaa mahdollisiin pysyviin vammoihin. ICC järjestö tekee pitkäjänteistä työtä alkuperäiskansojen parissa, ja suurin osa työntekijöistämme kuuluu alkuperäiskansoihin ja puhuu näitä kieliä äidinkielenään – nämä luovat sen luottamussuhteen, jonka vuoksi työntekijämme löysivät nämä ihmiset. James pääsi osallistumaan koulutukseen, joka auttoi häntä tunnistamaan taudin – ja antoi hänelle tarvittavan auktoriteetin, jotta hän saattoi ajaa sairastuneiden asiaa. Läänin terveysviranomaisten kyky toimia parani kun heidän työntekijänsä pääsi erikoistumiskoulutukseen.

Kun kehitysyhteistyörahoitusta nyt halutaan kohdentaa yksityissektoriin ja liike-elämän tukemiseen, unohdetaan, että näistä hyötyminen vaatisi jo jonkun tason koulutuksen, terveyden, kielitaidon ja mahdollisuuden osallistua yhteiskunnan elämään.

.....

Tällaisia kuulumisia Ratanakiristä tällä kertaa! Minä jatkan työtoverieni kanssa työtä edelleen saatuani tiedon, että työni Kambodzhassa jatkuu vielä ensi vuoden loppuun.

Terveisin Emma

Emma Holmström

Olen koulutukseltani sosiaaliantropologi ja olen työskennellyt neuvonantajana Kambodzhassa Lähetysseuran kumppanijärjestön International Cooperation Cambodia (ICC) palveluksessa vuodesta 2009. Identity Based Community Development and Education (iBCDE) ohjelma toimii Kambodžhan alkuperäiskansojen parissa.

P.O.Box 8923, Ban Lung, 16000 Ratanakiri, Cambodia

Sähköposti: emma.holmstrom@felm.org

Suomen Lähetysseura toteuttaa Jumalan rakkautta sanoin ja teoin. Teemme työtä 30 maassa lähes sadan kirkon ja järjestökumppanin kanssa.

Tue työtämme:

IBAN: FI38 8000 1400 1611 30
BIC: DABAFIHH, viestiksi Emma Holmström.

